

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (váltótörvényszéki ideigleni jegyzők: a' nemzeti színház ügyében; nemzeti museum-alapítás Kolozsvárott; Kárász István 's Tahy Károly ++; Zalamegye földrása a' vegyes házasságok ügyében; bácsmezei határozatok az unjoncozás iránt, a' körösi unjoncozás: sziget sz. miklósi hírek; dunagözhajózási közgyűlés folytatása; Ipar- 's tőzsérügy. Havasalföld. Amerika. Portugália. Spanyolország (surlódás a' baszk tartományokkal, ministerségváltási hírek; 'sa.) Anglia (a' tengeri erőszaporítottak: nagymunkásság az idegen követségeknél Legujabb hírek. Gabonaár

Magyarország és Erdély.

Legfelsőbb utasításnál fogvást a' váltó-feltörvényszék, míg törvényes három év múlva rendes váltó-jegyzők neveztetetnek, az illető elsőbíró-ságu vtörvényszékek ajánlata után ideigleni váltó-jegyzökké köv. nevezettek Pestre: Alth Aloiz, Clementis Ferencz, Gozdu Manó, Gegus Sámuel, Hengelmüller Mihály, Hojcsy Endre, Hradeczy Gáspár, Jelenffy Agoston, Karay Lajos, Kosalko János, Körmeny István, Ledniczy Mihály, Légrády Imre, Pauer Kornél, Pinterics József, Sallér István, Schiller Károly, Simon Florent, Sztójakovic György, és Tóth Lőrincz. — Debreczenbe: Ambrus István, Budaházy Samu, Csáthy Károly, Dalmy Károly, Dobray József, Kecskés János, Komlóssy Imre, Márton Lajos, Piltá Mihály 's Verner Károly. — Eperjesre: Édeskúthy Károly és Hodossy Eduárd 's a' mennyiben helybeli körülmények megkívánják, Steller Károly v. tvényszéki irnok mint váltóüggyvéd ideiglen meghatalmaztatott ovás- kivételre is. P. H. p.

Horgosi Kárász István ns Csongrádmegyének főjegyzője 's mult országgyűlési sokéremű követe Pesten f. évi martz. 14kén sirinenni léte 29dik, tahvári Tahy Károly pedig pestmegyei egykori főszbiró és táblabíró huzamos idegsorvadálybul élte 43dik évében f. hó 10kén szinte Pesten jobb világba szenderültek. Béke hamvaikra! —

(Nemzeti színház.) Minekutána némely személyek, egy a' hazától pártfogolt, nemzetünk erkölcsi életét kifejtő 's tökéletesítő intézet, a' nemzeti színház ellen, különféle ócsárló költeményeket rebesgetni, sőt rágalmakat a' nemes közönség merő ámitására hirlapokba is tétetni meg nem szűnnek; elegendőleg bélyegezven vakmerőségeket, mellyel talán saját hazájuk vagy minden esetre azon nemzet ellen, mellynek ege alatt léteznek, mellynek jogait, eléggé visszaélve, használják — kikelnek; lealacsonyítani törekedvén azon intézetet, melly a' nemzet érdekeivel kétségtelen kapcsolatban áll; ezennel az országos igazgató választmány rendeletéből figyelmeztetik a' nagy érdemű közönség az iránt, hogy ezentul minden színészeti tárgy felett, mellynek tudomása a' közönséget illetheti, a' hirlapokban közlendő tudósítás egyedül csak országos igazgató választmányi titkokok Asztalos Károly urnak saját neve aláírása alatt leend hiteles. —

(Nemzeti muzeumalapítás Kolozsvárott.) Néhány év óta cseng e' kedves hir, hogy Kemény József és Sámuel gr. uu. gazdag könyvtárait a' nemzetnek akarják ajánlani a' Kolozsvárott állítandó nemzeti Muzeum alapjául. E' hir valószínű kezd. Küküllő vgye mult hónap gyűléséhez a' tisztelt két grófnak köv. jelentése 's kérelme vala elküldve: Tek. ns megye Rdei! Erdély-hazánknak habár határszélei kisebb korlátok közé szorultak is, még is a' multa visszatekintve, hajdani viszonyai, régi erényes nemzetisége és annak következményei fönmaradtak. Mi csuda tehát, ha szeretett hazánk hajdankori polgári viszontagsági 's történetei, főleg a' mohácsi gyászos vérnaptól fogva ránk nézve oly érdekesek, hogy azok alapos tudása nélkül mostani alkotványos létünknek időszerinti csendesb, vagy hevesb kifejlődése, különféle nemzeti, nemesi 's polgári kiváltságink szülő rugóji 's innen eredt mai polgári erkölcsi létünk okai alig érthetők? Szükséges tehát a' hajdankor mindenemű, főleg diplomatikai romjait az örök pusztulástól megmenteni 's azokra, mint annyi polgári erényt gerjesztő emlékoszlopokra visszatekintve, ez által is hajdani nemzetiségünk emlékit fönartani, hogy így a' hajdankornak mára is még kiható következményit a' mai morális, politikai 's literaturai közmiveltésre 's annak elkerülhetlen szükségére alkalmazván, az idő szellemével ez úton is okosan és alaposan előhaladhassunk. E' hasznos cél némi előmozdítására segédeszközökül törekedvén mindketten, mennyire erőnk, értékünk 's alkalmatosság engedék, nemcsak egy, több ezer darabra menő 's hazánk történeteit, törvényeit, statistikáját, geographiáját és literaturáját érdeklő 's arra szolgáló segédeszközű könyvtárat, hanem nem csekély számú régibb okleveleket, nemzeti fejedelmink több ezerre menő eredeti hivatalos és status-levelezéseiket, eredeti békekötéseket, Erdélynek Magyarországtól elválása ideje utáni feles 's már igen is ritka eredeti régi országos t. cikkelyeit, régi honi törvényes könyveink eredeti pecsétes példányit és számos egykorú történetíróink kézírataikat gyűjtöttük össze; illy gyűjteményeket hol nagyobb, hol kisebb mértékben szerettek mások is e' hazában, de azok még ez ideig magányos táraikat diszesítnek. Mivel pedig az illy magányos gyűjtemények csak akkor lehetnek legnagyobb sikerűek, mikor azok egyesítve közhasználatra adatnak, részint pedig egy illy nemzeti intézet alapítása (melly a' hazai 's külföldi literaturát sem fogja köréből kirekeszteni) egyes hazafinak erejét felülmulja: azért nemcsak kívánatos, de diszes is lenne, közérővel és közhazafi buzgalommal hazánk fővárosában Kolozsvárott egy illy nemzeti Muzeumot, azzal egybekötendő nyilvános könyvtárral felállítani, melly nemcsak hajdani nemzetünk emléket fentartsa, hanem korunk tud. mivoltát is felemelje 's diszesen növelje. Hogy e' sz. cél eléréséhez hazafi kötelességünk érzetétől indítatva mi is némileg tetlegesen közelithessünk, elhatározott szándékunk: a' legközelebb tartandó honi országgyűlésen fenemlített gyűjteményinket 's azzal együtt számos darabban a' régibb és újabb, hazai 's külföldi, nemkülönbön classica literaturát is magában foglaló könyvtárainkat, 's úgyszinte egyikünk ásványgyűjteményét is ajánlani; a' legnagyobb mértékben érezvén magunkat megjutalmazva, ha tisztelt

hazánkfiakat azokat olly kegyes indulattal elfogadandják, minő tiszta érzéssel bátrak vagyunk ezen ajánlatunkat megtenni. Reméllvén pedig, sőt meg is levén győződve részint arról, hogy ezen ajánlatunkat több érdemes hazafi is nemcsak pártolni, hanem gyűjteményeik hozzáadásával gyarapítani is fogja 's e'kép egy nemzeti Muzeumnak (millyel testvér magyar hazánk már régóta diszeskedik) talpköve igen is könnyen megalapítható leend; más részről pedig illy nemzeti intézet elhelyeztetése, tovább fentartása, elrendeltetése 's időszerinti gyarapítása csak nemzeti felügyelet és pártolás által biztosíthatatik az idő 's körülmények mindennemű mostoha csapási ellen; ennél fogva addig is, míg említett ajánlatunkat az ország színe előtt megtenni szerencsések lehetnének, bátorkodunk ezt a' t. ns Megye Rdeinek, mint hazánk egyik kiegészítő lelkes testületének olly alázatos és bizodalmas kéreessel följelenteni: méltóztassanak ez ajánlatunkat és az ezzel kapcsolatban levő, általunk elannyira ohajtott ezélt hazafi pártfogásuk alá vevén, ennek sikerét előleges honfi gondoskodásuk által biztosítani 's ezt szeretett hazánk többi törvényhatóságának is további szükséges tanácskozás és netaláni előleges rendelkezés tekintetéből ajánlani, hogy e'kép az, a' mi egyes polgár erejét felülmulja, honi lelkes közbuzgalommal hazánk hasznára 's diszére mentőlelőbb alapítassék 's fön is tartathassék. Alázatos tisztelettel maradván a' t. ns Megye Rdeinek Gerenden, febr. 24. 1841. alázatos hazafi szolgáló Kemény József és Kemény Sámuel. Felolvasatott 's tárgyalatott é a' dicső ajánlat Küküllő megye Rdei által, nem tudjuk; de hogy hozzájuk el vala küldve, arról hiteles tudomásunk van. Szívünk leghőbb érzelmivel üdvözöljük érette az illy nemesen áldozni kész grófokat! 's hiszszük, üdvözetünk minden igaz hazafi kebelben viszhangra találand. A' nemzet bizonyosan tudni fogja méltánylani ajánlatjokat. Biztos remény is kecséget, hogy más nagyaink is nem sokára hasonnemű ajánlatokkal örvendeztetendik meg nemzetjüket 's állni látandjuk Kolozsvár keblében a' Muzeumot, mellyből célszerű intézkedés mellett olly sok haszon áradandhat hazánkra. E. H.

(Dunagözhajózási társaság febr. 26ki közgyűlése. (Folytatás.) „Az utóbbi közgyűlésben, mult évi sept. 28kán, héttagú választmányt neveztek ki Önök, mellynek az igazgatóság által előterjesztett új alapszabály-tervet meg kell vizsgálnia 's egyszersmind alkalmas ügykezelési szabályokat terveznie. E' meghagyás teljesítésénél mindenek előtt azon nézetet kell kifejeznünk, hogy ügykezelési szabályok készítése, mellyhez legpontosb tudása kívánatik meg az egész korábbi ügyfolyamnak, egyedül csak az igazgatóságot illetheti, 's hogy annak hatáskörébe vágás nélkül e' földádnak nem felelhettünk volna meg. A' mai előadásból tudják Önök már, mikép a' mult év folytában errenézve több fontos lépés történt, 's mi hiszszük, Önök e' földadat bevégeztetésit teljes megnyugvással az igazgatóság belátására 's buzgalmára bizhatják. Mi tehát munkásságunkat annak megvizsgálására szorítottuk: célszerű é az előnkbe terjesztett új alapszabályterv? Mi ez ügyben azon magasb szempontból indulánk ki, miszerint ez alkalommal nem annyira alapszabályink célszerűbb szöszkesztése, hanem inkább olly mód föltalálása forog kérdésben, melly azon javításokra törjön utat, miket még csak rendezés és alakulás alatt levő, 's évről évre haladó vállolatunk jövendőben el fog érhetni. E' tekintetből törekedtünk más nagytekintetű részvényesek nézetit is megtudni, 's különösen hálásan kell említünk azon igen becses észrevéteket, miket Speer Gottlieb úrtól Pozsonybul, kétszáznál több részvény egyesülete nevében, le Bidart úrtól 's kitünőleg Redl Gyula báró úrtól kapánk. Mindenek előtt azonban kötelességünk tevék az igazgatósággal legteljesb egyetértésbeni cselekvést, 's örömmel ragadjuk meg ez alkalmat részökre legforróbb hálánk kifejezése végett azon szíves jóakarattal, mellyel bennünket mindenkor megelőzött. Hogy pedig az indítványoknak, miket ezuttal elejökbe terjesztendünk, nem szolgál alapul gyanakodás az igazgatóság ellen, az magától értetik. Mikép is lehetne gyanúról szó olly igazgatóság ellenében, melly vállolatunkat olly csekély kezdetről 's annyi óriási nehézség mellett, belátása 's példatlan erőködése és ideje 's erejének haszonnemlő fölládozása által 9 évnvi rövid idő alatt mostani állapotjára hozá, mellynél hazafiai büszkeséggel mondhatjuk, hogy az európai szárazföldön nem létezik olly vállolat, melly nagyszerűség 's világtörténeti fontosság tekintetében a' miénkkel mérközhetnék. Annyival inkább szolgál örömmünkre 's megnyugvásunkra Önöknek ezennel jelenthetünk, hogy az igazgatóság tanácskozásink eredményivel tökéletesen egyértelműnek nyilatkozott, 's indítványinkat tetszés 's megegyezéssel fogadá el. Az utóbbi közgyűlésen Önök elibe terjesztett alapszabályterv kidolgozásánál csupán azon eszméből indultak ki, hogy régi alapszabályinknak tökéletesb 's kerekdedebb alakot adjanak; 's e' cél az által csakugyan el is lehetne érni. Ámde ha azok megerősítéséért a' kormányhatósághoz folyamodtunk volna, mindenkorrá megfosztatva lennénk azon eszköztől, miszerint utóbb rajtok azon lényeges változtatásokat végrevihetnők, miket az idő folyása szükségesíthet. Ez okokból mi tehát egyhangulag elhatároztuk, hogy Önöknek indítványt teendünk, miszerint a' régi alapszabályok, mellyek alatt eddig olly szerencsésen haladtunk előre, egy ideig még változatlanul tartassanak meg. Mivel azonban igen kívánatosnak látszék előttünk, hogy a' társaság kimerítőbben értesüljön ügyfolyamatáról, mintsem azt közgyűlés alkalmakor eszközölhetni, midőn a' viszonyok alapos megvitatása lehetetlen, 's hogy olly közlöny létezzék, melly

összszakcsoló's közlekedési eszközül használjon a részvényesek 's igazgató-ság közt, 's mellyhez a' netaláni panaszok 's tudakozások, 's a' közönség és részvényesek kívánati juthatnának, miknek feleletadásul az igazgatóság a' nélkül is annyira igénylett idejéből semmi nem marad; továbbá, olly közlöny, melly ezenkül fontos ügyeknél, mellyek az év folyama alatt előfordulnak, az igazgatóság felelősségének egy részét, szükséges gyors határozatoknál, elviselni segítse, tehát érett megfontolás után elhatároztuk, Önöknek ajánlani, hogy tagjaikból e' célra választmányt nevezzenek ki. Nézetünkél fogva e' választmányának tizenkét tagból kellene állani, kiket Önök fognának évenkénti közgyűléskor választani, 's mivel kívánatos, miszerint e' választmányban lassankint lehetőségig legnagyobb ügyismeret összpontosuljon, tehát célszerűnek tartottuk, hogy valahányszor igazgató kilép, vagy nem választatik meg ismét, az tünstint tagjává legyen e' választmányának; 's továbbá, hogy a' választmány saját köréből két tagot választhasson, kiknek joguk legyen az igazgatósági ülésekben megjelenni rendesen, ámbár szavazhatás nélkül. Végre, azt hittük, hogy ez új intézet a' mai gyűlés egyszerű határozatából életbe léphet, és számára az általános határozatok, czélok, jogok és kötelességek röviden megállapíthatók. E' czélból köv. határozathozást ajánlunk Önöknek: 1) A' közgyűlés évenként 12 tagú választmányt nevez ki. 2) E' választmány, mint képviselője a' részvényeseknek, év folytában a' társaság érdekei fölött örködni fog 's figyelemmel kísérendi az ügyek folyamatát. 3) Ez okból köréből két tagot választand, kik az igazgatóság rendes ülésein, szavazásjog nélkül, jelen lehetnek. 4) Minden kilépő igazgató azonnal tagja leendő a' választmányának. 5) E' választmány évenként 4 rendes ülést tartand, rendkívülit pedig, valahányszor azt egyik tagja vagy az igazgatóság kívánni fogja. 6) A' választmányának joga van az igazgatóságtól minden szükségesnek vélt fölvilágítást kérni, azokra megjegyzéseket 's indítványokat tenni, és rendkívüli közgyűlés összehívását követelni. 7) Ellenben a' rendes évi közgyűlésnek köteles egyik tagja által számolni egész évi munkálkodásáról. 8) A' választmány elnököt tartozik kinevezni, kihez mint közlönyéhez, minden kérdés 's föl szólítás utasítandó, mind a' részvényesek mind az igazgatóság részéről. 9) A' hozandó végzések kötelező erejére megkivánatik, hogy legalább nyolcz tag legyen jelen. 10) Minden választmányi tag szavazattal bíró részvényes legyen. — Záradékol még azon indítványt teszük Önöknek, hogy alapszabályink 23ik cikkje, melly a' közgyűlési elnök mindenkor megválasztását tárgyalja, ismét foganatba helyezzessék, azon egy módosítással, miszerint ezen elnök nem kor, hanem választás által határozassék meg." (Legvége következik.)

Mint hogy Szathmár, Bihar és több megye hivatkozott a' zalai 's esztergomi fölírásra, czélszerűnek láttuk azokat a' szőnyegen forgó vegyesházassági ügy több oldalú fölvilágítására közölni. A' zalai ez: Fels. 's t. Aldás gyanánt adta Isten a' vallást az emberiségnek, 's jezen legszentebb áldást is indulat 's vakbuzgóság olly gyakran tevők már sulyos átok forrásává. Számos év hosszu során keresztül nyögött, 's szenvedett 's vértet hazánk is a' vallásbeli viszálykodások iszonyu csapásai alatt, 's annyi ezer élet, melly a' rabigába görbült haza' megmentésére 's a' felült szabadság visszaállítására lett volna fordítandó, annyi erő és tehetség, mik nemzetünket naggyá és boldoggá teheték vala, vallásbeli villongásokban egymást rontva és emészte lettek elpazarolva. Kifáradtak ugyan időnkint e' keserű küzdelemben a' hon polgárai, 's nyugtatva 's a' bajokat enyhítve többször közbeszólt már a' törvényhozás. De felebredt ismét a' viszálykodás lelke, 's újabb erővel 's nevedő keserűséggel folyt ismét a' különböző vélemények kiméletlen, sőt gyakran üldözésekkel párosított harca. — A' mult idők vérszót orvoslani 's a' béke, egyetértés áldását jövendőre biztosítani kívánták és remélték az ország Rdei, midőn 1790ben a' 26ik t. cikkelyt alkották. De a' sulyos bajok még sem enyésztek el, mert azon törvényrendelete gyakran elméltetett, értelme önkényesen 's egyoldalulag félremagyaráztatt, sőt tartalma világosan megsértetett. Naponkint szaporodtak ezen sérelmek, 's az 1832. 6dik országgyűlésen képviselői által törvénysértést panaszolva 's orvoslást sürgetve szólalt fel a' nemzet. Akkor ugyan e' sérelmek Felséged királyi széke elibe nem juthattak, mert a' két táblának egymástól eltérő véleményeit egyetemesen nem lehetett; azonban a' közelebb lefolyt országgyűlésen ez is megtörtént, 's a' nemzet panaszai Fels. elibe terjesztettek. Erősen hittük mi azt, hogy visszatér már valahára ismét hazánkba a' béke anyala, kinek ótalmozó paizsa alatt a' honi honfival testvéreileg egyesülve, közös erővel eszközölhessék a' haza közjává, 's helyrehozassák századok mulasztását. Erősen hittük, hogy sok eddig elfojtott anyagi 's erkölcsi erő, sok eddig szunnyadó tehetség a' közérdek által ébresztve, a' közlekedés által kifejtve, egy hatalmas nemzeterővé alakul, melly által az időknek bármely viharai közt boldog és virágzó lesz a' haza, nagy és hatalmas annak fejedelme; e' kép reményink létesüléséhez csak béke kellett és lelki nyugalom, hogy semmi aggodalom ne zavarja, semmi veszély vagy keserűség ne ossza szét a' magas és szent czéla egyesített erőt. Felterjesztett sérelmek nem zavarják orvoslását várva, meg valánk győződve, hogy újabb vallásbeli sérelmek nem zavarják egyetértésünket, az 1790dik 26. cikkelyi rendeletén újabb sebek nem fognak ejtetni. — De szép reményinket csökkentve, fájdalmasan riasztott fel bennünket az ország primásának 's esztergomi érseknek a' vegyes házasságok iránt közelebb kiadott egyházi rendelete, mellyet a' többi egyes püspökök is magokévé tevének. A' körlevelekben, mellyek mellett ezen egyházi rendeletek behozattak, nyilván kimondatik, hogy azok, kik e' házasság által magokat vagy leendő gyermekeiket a' római kath. vallástól lehető eltérés veszedelmének kiteszik, nemcsak az egyházi törvényeket sértik, hanem a' természet és Isten törvénye ellen is egyenesen és sulyosan vétkeznek; az illető lelkészeknek pedig meghagyatik, hogy a' vegyes házasságokat, mellyeknél a' más vallású férj gyermekeinek a' római kath. hitben neveltetéséről reversalist nem adott, meg ne áldják, azoktól az egyházi szokott szertartásokat megtagadják, a' feleket nem a' templomban, hanem a' paplaknál, vagy más tisztes helyen eskessék össze, nem egyházi öltözetben, hanem saját papi ruhájokban, 's csak mintegy bizonyosság legyenek jelen; az így megkötött házasságokat azonban az egyházi könyvekbe bejegyezzék. Midőn az 1790dik 26iki t. cikkely 14. §a világosan azt rendelte, hogy a' vegyes házasságok mindenkor a' r. kath. lelkészek előtt kötéssenek, nem azt akarta, hogy azok egyedül mint tanúk legyenek jelen, 's az ilyen házasságokat nem egyedül polgári kötéseknek kívánta tekintetni; mert erre czélszerűbb lett volna úgy rendelkezni, hogy a' házasság a' polgári hatóságok előljáróji előtt kötéssék, kik bizonyosan nem kisebb hitelességű tanúknak tekintethetnek volna; hanem kétségen kívül azt kívánta, hogy a' lelkész egyházi hivatalánál fogva, úgy mint lelkész, jelenjék meg, 's ezen tisztében szolgáltatassa ki a' szentséget. Hogy az említett törvény a' vegyes házasságot is szentségnek tekintette, világos annak 16dik §-ból, melly az ezekből származó váló-pereket azért rendeli a' r. kath. szentszékek által elítélteni, mert illy házasságoknál mindenkor valóságos szentségről vagy

szó. Miképen lehet tehát attól, ki ezen házasság által r. kath. meg nem szünik lenni, a' szentség kiszolgáltatásának szokott szertartását megtagadni? miképen lehet azt a' szentség kiszolgáltatásánál önvallása templomából kizárni? holott még a' tridentin zsinat is a' házasság szentségét az egyház színe előtt kívánja kiszolgáltatni? miképen lehet a' lelkészt mint ollyant hivatalának szertartásától elválasztani? vagy miképen lehet a' magyar egyházi rendnek az említett törvényvel ellentézőleg azt állítani, mire a' felhozott pástori körlevelek is mutatni látszanak, hogy t. i. az illyes vegyes házasságok valóságos szentségnek nem tekintethetnek? Továbbá, midőn az említett törvény alkottatott, alkotásának az egyházi rend nyilván ellene mondott, mert annak tartalmával megelégedve nem volt; de minthogy ez ellenmondás az ország köztörvénye ellen semmi erővel nem bírt, a' törvény rendeletét szigoruan teljesíteni polgárilag köteles vala; nemcsak hihető azonban, hanem kötelességtelen is, hogy azok, kik a' törvénynek ellene mondtak, annak teljesítésében bizonyosan többet nem tevének, mint a' mivel szoroson kötelesek valának. És mégis ugyanazon egyházi férfiak, kik az említett törvény alkotásán jelen voltak, kik annak hosszas vitatásában olly nagy részt vévének, kik a' törvényhozás czélját, akaratját 's értelmét bizonyosan ismerték, habozás vagy kényszerítés nélkül megáldottak minden vegyes házasságot, habár reversalist nem adtak is, azok köztémésben minden egyházi szertartást megtartottak; egy szóval: ezek 's más házasságok közt különbséget nem tevének. Folytatták ezen gyakorlatot, melly a' törvényből származott, 's a' törvény alkotásától fogva mindennapi, nyilvános és szakadatlan volt, az egyháznak minden szolgáló 50 éven keresztül a' jelen időkig kivétel nélkül; és most egyszerre az egyházi rend a' törvényt, mellynek világos értelmén ötven évig nem kételkedett, a' nélkül, hogy abban legkisebb változás történt volna, önkényesen 's egyoldalulag, eddigi meggyőződésével 's eddigi gyakorlatával ellentézőleg, más-kép akarja magyarázni, holott még akkor is, ha a' törvénynek értelme fölött kétségek támadnának, azt az 1790dik 12 cikkely szerint csak az összes törvényhozás magyarázhatná; addig pedig az egyházi rend, eddig kétségbe nem vett, nem mások által reá tolt, nem erőszakkal kényszerített, hanem önként és meggyőződéssel követett értelmében köteles azt teljesíteni. — A' természet törvénye, Istennek örök igazsága, szent és változhatlan. Ha bűn volna ezek ellen a' vegyes házasság, mellyben a' gyermekek neveléséről reversalist nem adatott, és pedig sulyos bűn, mint azt az említett pástori levél állítja: akkor bűn volt az eddig is; mert az egyházi rend bűnököt oldhat, de nem teremthet; bűnt követtek el akkor Isten és természet törvénye ellen a' magyar anyaszentegyház sok jeles főpapjai, kik eddig a' vegyes házasságokat megáldották, dispensatiókkal, egyházi szertartásokkal elősegítették; pedig ezek közt számosan valának, kiknek közönségesen ismert széles tudománya hinni nem engedi, hogy ne tudták volna Isten és természet törvényét 's a' vallás szabályait. Számosan valának, kiknek példás, erkölcsi élete 's apostoli buzgósága kezességül szolgál, hogy a' hitben szakadást nem akartak, vallás és egyház ellen árulok nem lehettek; azt pedig, hogy ámbár Isten és természet törvénye elleni bűnök tartattak is az illyes házasságok, csak azért áldotta meg azokat a' magyar anyaszentegyház, azért segítette elő egyházi szertartásokkal minden különbség 's kivétel nélkül, mert voltak esetek, mellyekben reversalist által a' vallás terjesztését remélte, még csak távulról is feltenni annyit volna, mint homályba borítani az anyaszentegyház tisztaságát 's lealacsonyítani méltóságát; mert roszt cselekedni, hogy abból jó következék; sulyos bűnben megegyezni, sőt azt elősegíteni bármely haszonért vagy nyereségért, annyi volna, mint Isten, vallást, erkölcsiséget megtagadni; illy vádat pedig a' magyar anyaszentegyház senkitől soha meg nem érdemelt, illy gyanu keserű méltatlanság volna ellene. A' vegyes házasságokat törvénynek nemcsak megengedik, sőt pártolják is, midőn azt rendelik, hogy azoknak semmi szín alatt akadályok ne téssenek. Lehet e' pedig sulyosabb akadály, mint midőn az illyen házasság, az egyház nevében, Isten és természet elleni bűnök állítatik; midőn azon r. kath. személytől, ki vegyes házasságra lép, az egyházi szertartások megtagadtatnak, 's az némileg az anyaszentegyház kebeléből kizáratik. De még sulyosabb az, hogy a' polgári törvényre bűnök bélyege nyomatik, midőn a' pástori levél Isten és természet törvénye elleni bűnök mondja azt, mit a' polgári törvény világosan megenged, sőt határozottan pártol. Öszzeütkezésbe hozza ez a' polgári törvényt a' lélekismerettel, a' törvények iránti tiszteletet semmivé teszi; mert azon törvény, melly bűnt, és pedig Isten és természet elleni sulyos bűnt pártol, csak erőszakkal eszközölhet engedelmisséget, de tiszteletet soha nem nyer; öszzeütkezésbe hozza a' polgári hatalmat a' vallás hatalmával, felbontja a' közállomány minden szelidebb köteleit, 's ekképen a' vallás szent nevében titkos, de mély keserűségű harcot kezd a' törvény 's közállomány ellen. De még erkölcsi 's vallásos tekintetből is sulyosak ennek következményei; mert az anyaszentegyház véleménye és tanítása a' házasságokról, 's különösen arról: ki a' házassági szentség valóságos kiszolgáltatója? még elhatározva nincsenek, és mégis ezek közbeszédék, tanácskozások 's oktatások tárgyává levének már, 's félteni lehet, hogy a' nép ezen el nem határozott kérdést is félreértve, könnyen téveszti a' különbözött vonalokat; csökkenni fog a' házasságok tekintete 's tisztasága, mik pedig az erkölcsiség alapjai. Csökken továbbá azon tisztelet is, mellyben a' vallás tanítóinak a' nép előtt állani kellene, mert könnyen bizodalmatlanság 's tiszteletlenség támad a' nép kebelében azok iránt, kik bűnök mondják, mit a' törvény pártol, kik az egyháznak olly sok jeles főpapjait hibáról vagy bűnről vádolják, 's ezek felett kimelés és szeretet nélkül török el a' kárhözvétel pálcáját; kik egy olly gyakori 's a' közéletben mindennap előforduló tárgyról, minő a' házasság, most mást, sőt ellenkezőt tanítanak, mint a' mit eddig hittek, tanítottak, sőt követtek. Csökken végre a' tiszta vallásosság is, melly a' hittel szeretetet kapcsol össze, 's mellynek határtalan buzgó szeretet egyik legfőbb alapja, azon vallásosság, melly nem üldöz, nem kárhözvétel kimelés nélkül, melly nem gyilkolja meg a' szeretetet, hogy a' hitet terjeszthesse. Csökkenni fog ez a' vallásosság, mert felzavarják ezen egyházi rendeletek 's pástori körlevelek sok ezernek házi nyugodalmát, azon legdrágább kincsét, mit ember e' földi pályán bírhat, 's azokban, kik eddig a' törvény engedelmes pártolása mellett vegyes házasságra léptek, ha ezen tanítás sziveikbe száll, iszonyu aggodalom fog támadni, mert visszaborzadnak ártatlannak vélt 's eddig boldogul élt napjaiktól, mellyeket e' tanítás szerint sulyos bűnben töltöttek; visszaborzadnak férjeiktől, kiket büntésüknek fognak tekinteni, 's ártatlan gyermekeiket bűn magzatainak nézik. És a' bűnök ezen nyomasztó érzetével lesznek kénytelenek a' vélt bűnt folytatni, mert a' házasságot felbontaniok nem lehet. Mások ismét nem fognak e' kétkedésnek reményt öltö tengerében elmerülni? ha midőn a' vallás szabályai szerint Isten irgalmát, 's a' vallás vigasztalását keresve, mint gyónók járulnak az egyház férfához, 's attól feloldozást csak úgy nyerhetnek, ha bűneiket 's még azt is, hogy vegyes házasságra léptek, megbánják; ök pedig ezt nem tehetik, 's ziveikben bánat nem kelhet, mert a' házasság élet tisztaságában ártatlanok, 's férjöknek és gyermekeiknek szeretetében boldogok. Végre azok, kik hinni nem fogják, hogy Isten és természet törvénye elleni bűn legyen, a' mit eddig a' törvény pártolt, 's maga az egyház elősegített és megáldott, ha egyszer kétkedni kezdenek a' vallás szabályainak egyik tanításán, könnyen átvészik kétkedésüket más dolgokra is, 's ennek kivált a' nép között csak igen hamar hidegség 's utóbb vallástalanság lehet következménye. A' nép vallástalansága pedig a' közállomány sulyos ostroma, mert hamar megvesztegeti az erkölcsiséget, melly nélkül sem törvény, sem anyagi jólét, sem világi hatalom biztos boldogságot nem adhat, 's megfosztja a' társaságot a' törvények titkos, de biztos örjétől, a' lélekis-

meret intő szavától. Nem egyedül egyháziaknak tartjuk miezeket Fels. Urunk, hanem olyanoknak, mikre a közállománynak ügyelni legszentebb kötelessége: mert fenállásának alapja van megrázkodtatva, midőn mind ezek megbomlanak; a sértett törvény mellett szólalunk mi fel, mellynek szentsége felett örködni polgári kötelességünk, midőn e sérelmet panaszolva hódoló tisztelettel de egyszersmind fűi bizodalommal tartózkodás nélkül öntjük ki Felseged atyai keblébe keblünk minden aggodalmát, mit abban hazánk főpapjainak egyházi rendeletei 's körlevelei támasztottak, polgári 's fűi kötelességünket egyiránt teljesítjük; mi e részben is törvényinkhez, különösen az 1790: 26. és 1647: 14 czikkelyek rendeleteihez ragaszkodunk, 's mindazt, mit ezen törvények rendelete közhatalosi körünkhöz tartozónak rendelt, szorosán teljesíteni el nem mulasztjuk, 's Felsegedet legmélyebb fűi tisztelettel kérjük, hogy legfelsőbb fejedelmi hatalmával, ugys mint apostoli király, ezen törvénybe ütköző egyházi rendeleteket megsemmisíteni, hazánk főpapjait oda utasítani, hogy a törvényeknek 's törvények iránti tiszteletnek sértésével kiadott körleveleiket visszavegyék, megzavart nyugodalmunkat nekünk ekképen visszaadni, súlyos és fájdalmas aggodalminkat pedig kegyelmesen megszüntetni méltóztassék.

Baja Tavaszelő 6kán. Az 1841ik évi II. czikk értelmében a magyar ezredekhez 38,000 katona-ujoncban tett segedelmi ajánlatból 1830iki népesedéshöz képest 1624, 's így az egész magyar haza megyéji között legtöbb esvén Bácskára, e nagyszámu ifjuság kiállíthatása legczélszerűbb intézésére középponti választmány nevezetett ki megyei első alispánunk elnökle alatt, melly az országos utasítás alap-elvei szerint a járásokonki fiók-választmányok által történendő összeírás rendjét és módját szabályozza. E kimunkált megyei utasítás közgyűlésileg is jóvá hagyatván következőkben öszpontosol: 1) Miután a törvényhatóságok czélszerű 's a nép fölfogásához alkalmazott olly hirdetvények által, mellyeket az illető köztisztviselők és lelkészek a hely színen egybegyűjtött község előtt még bővebben is megmagyarázni kötelesek, a lakosokat arról tartoznak fölvilágosítani, hogy a jelen rendeletek egyenesen saját javokra 's könnyebbségükre irányoztatvák, járásbeli szolgabíró urak haladéknélkül hivatalosan szólítsák fel az illető lelkészeket: hogy e rendeleteket az egyházakban öszszegyűlt népnek kihirdetni 's kellőleg megmagyarázni siessenek; minek könnyebb eszközlésére tiszteletbeli főjegyző Nikolits Izidor urra bízott, hogy az országos utasítást német-illyr- és tót nyelvekre hitelesen fordítva e czélra járásbeli szolgabíró uraknak adja ki, ezeknek kötelességül tétetvén, hogy ők is ugyanezen utasítást a község házakhoz gyűjtendő népnek magyarázzák meg. 'S mivel a törvény rögtöni foganatosítása, mint a legfelsőbbi szolgálat gyors előmozdítása e dologban halasztást nem szenved, mind a kalocsai érsek, mind a bácsi g. nem egy. és körösi egy. görög szert. püspök valamint az illető superintendens uraknak iratott, hogy ezen az egyházi személyekre nézve tett sietős rendelést annyival is inkább hatósan eszközöljék, minthogy az, az országos utasításba foglaltatván — a törvényhozótest tanácskozásának eredvénye. Egyébiránt ugyanezen országos utasítás mellékletével együtt az illető tisztviselő urak 's urodalmak közt leendő elosztás végett főnemlített főjegyző ur által négyszáz példányban kinyomatni rendeltetett. 2) A nép összeírásán alapulván az ujonczok számának adása, ha amaz tökéletlen, szükségkép tökéletlennek kell lenni az ujonczai fölosztáskulesnak is. Ennélfogva a járásokonki összeírásra és sorshuzásra az illető urodalom hozzájárultával kirendelt választmányra bízott: hogy az illető előljárók által immár tett összeírások iránt helyről helyre próbát tevén, a tökéletlent igazítsa ki, a jót hitelesítse 's megtekintés végett a középponti választmánynak küldje be, melly által mihelyt jóvá hagyatott, az ujonczok helyenkinti fölosztására kir. tan. almási Antunovics Albert ur elnökle alatt kirendelt bizottságnak a helyenkinti fölosztás kidolgozása végett tüstint ki fog adatni. E választmány az állítás alá eső alkalmas ifjakat egyszersmind az országos utasítás értelmében ez uttal írja öszsze. Az izraelitákra nézve, minthogy ők is kötelezetnek népségök arányához képest egyedül önfelekezetükből ujonczokat állítani, azok is előljárók hozzá járultával, a fen nevezett járásbeli küldöttség által különösen meggyezerte egész népségükre kiterjesztőleg irassanak öszsze, 's a sorshuzásra járásokonki egyegy helyen gyűjtessenek öszsze. 3) Minden helyre kivetett ujonczszám sorshuzás után még félannyi számmal szállíttassék Zomborba a középponti választmány elibe azon szempontbul: hogy ha azok közül, kik már sorsot huztanak, a besorozási vizsgálatkor valamelyik katonaságra alkalmatlan volna, fölvaltási intézkedés tétethessék. A sorshuzás házi szám szerint, mint az összeírás történt, legnagyobb nyilvánossággal az országos utasítás rendeleti szabályakint vitessék véghöz, 's a mint valaki sorsot huz, azt tüstint a működő választmány általveendi, jegyzőkönyvébe irandja, melly a választmányi egyedek aláírásával hitelesítendő. Mivel azonban a törvény azon esetet ki nem emelte: mi történjék akkor, ha azon egy atyának három négy vagy több fia katonaságra mind alkalmasok találó sorsot huzának? a bizottság azon elvből indulva, hogy a törvénynek minden hazai polgárra nézve boldogitonak inkább mint sujtónak kell lenni, hogy a közterhek egyenlő felosztásából 's az országos intézvények jótéteményeinek egyenlő kiadásából sarjadoszó honszeretet a szegény adózókban se fojtassék el, a természeti igazsággal megegyezőnek tartá, miként ha illy atyának fiai sorsot huzva — többen találó számot vonnának a sorsvödörből, közülök az, ki kisebb számot huzott, ha a középponti választmányánál intézendő vizsgálatkor katonaságra alkalmasnak találatik, soroztassék be, a többi testvér pedig átugortatván az intézkedés tovább más családra nézve folytattassék; különben itt bővebb fölvilágosításul följegyeztetett, hogy ha egy földel alatt egy kenyéren levő több testvérnek katonaságra alkalmas fiai vagy unokái vagynak, illy esetben minden atya, bár testvéreivel egy kenyéren van, mint különös család tekintetvén — kineknek fiai különösen szoríttassanak sorshuzásra. 4) A találó sorsot huzott ifjak mindnyájan Zomborban a középponti választmány előtt lesznek megvizsgálatandók. 5) A sorshuzásra meg nem jelent szökevények személyes leírásuk mellett nemcsak meggyezerte, de a nm. k. m. Htanács körlevelei által országoszerre is fölkerestetendők; valamint azon mesterlegények, kik mesterségük tanulásában határozott esztendőig utilevel mellett vándorolnak,

idejök kiteltével újabb engedelmct nem nyervén — ujonczoknak állítandók, mindazáltal azon megye részéről, a honnan valók. Végtere a járásokban működő küldöttségnek további utasításul az is följegyeztetett, hogy ha bármely községben az összeírottak egyértelműleg olly kérelemmel járulandnak a bizottsághoz, miként ők a reájok kivetett ujonczok számát önkéntesen kiállítandják, ez esetben a sorshuzás mellőztessék el; így a helyettesítési elv elfogadott. Ez vala Bácsme gyének alap-utasítása, melly mult 1840ki öszutó 23-dik napjai közgyűlés jegyzőkönyvének 3549 száma alatt közzéadásá vált. — Ennek következtében a megyei nép összeírására rendelt járásbeli fiók-választmányok az általok végbe vitt összeírásokat beküldvén ezek bővebb átvizsgálására f. évi télutó 17dik napján az ujonczok állítása ügyében kiküldött középponti választmány még néhány üdvös fölvilágosítással rendelé el a sorshuzás megindítását, a besorozási kezdőnapot télutó 25ik napjára határozván, melly folyton vasárnapokon is tartatván a besorozási ülés mindennapi reggel 8 órától délutáni kettőig tartand. Érdekeseke levén e fölvilágosító elvek, ezeket is röviden érintendjük: 1) Azok, kik a törvény kihirdetése után házasság által szüleiktől elválva, törvényes kötelesség alóli kibuvás céljából magokat családfőkké tették, olyanoknak ne számíttassanak. 2) Szőnyegre kerülvén azon kérdés: milly korú ifju vagy gyermek hagyassék ki összeírásból a családfők számbavételekor? ugy az özvegy, ha két fia van, 's ezek közül egyik a katonai időn alul vagy épen ecesemő levén, ha a másik korára nézve sorshuzás alá jegyeztetett, családfőnek tekintessék e? E kérdésnél élénk vita támadván, azon módosítás: hány évesnek kell lenni azon fiúnak, ki a gazdaság föntartására szükségesnek tekintetik? szavazati többséggel az életkor 16 évesre állapított meg. E kedvezés azonban egyedül az özvegyekre 's egyenesen a munkára épen tehetlenné vált igen elaggott — csonka vagy béna v. végkép elnyomorult családgyátra terjesztetett. Egyébkint ha akár özvegynek, akár munkára épen tehetlenné vált családgyának két vagy több, sorshuzásra kötelezett fia van, azonban egyen kívül a többi nyomorult vagy nyavalyás és szinte ápolásra szorult, illy esetben az alkalmas a sorshuzásra kötelezettek sorából kihagyandó. 3) Az osztatlan testvérek iránti közgyűlési végzemény gyakorlatilag alkalmazásakor arányi hiány, sőt a KK. és Rdek által nem is szándékolt kedvezés tűnéen elő, a kegyes végzemény így magyarázatott, miután a közgyűlési végzés világos értelme az: hogy az egy földel alatt 's egy kenyéren levő osztatlan testvérek, ha katonasághoz alkalmas fiaik vagy unokáik nincsenek, magok, ha különben életkorukra nézve állítás alól kivéve nincsenek, sorshuzásra kötelezetnek, csupán akkor hagyassanak ki mint családgyák az összeírásból, ha korukra nézve kivételre levén ezenkívül katonasághoz alkalmas fiaik vagy unokáik vannak. Egyébiránt az összeírású jegyzékekből kitüvén, hogy némely fiók-választmány olly esetekben, hol az atyának katonasághoz alkalmas több fia van, mindeniket öszsze nem írta, hanem ön belátása szerint ezek közül a sorshuzásra egyet szemelt ki, miután a közgyűlési végzés e pontban ellenkezőleg rendelkezett, 's úgy intézkedett, hogy valamennyi összeírattván a sorshuzásához is mindnyája járuljon 's ha valamennyi kötelező sorsot huzott, akkor a kiállításkor a legkisebb sorsszámot huzó, ha ujonczságra alkalmas, soroztassék be, a többit átugratva, így minden családból csak egy állíttassék; e végzet értelmében az összeírások kiigazítandók, a kegyes végzés valódi értelme az emberiesség 's adózó nép jobbléte tekintetéből oda magyaráztatván, hogy a testvérek közül elsőbben azok állíttassanak, kiknek kevesebb vagy épen semmi gyermekeik nincsenek. 5) Ki fejtől adózástól a törvény nem pedig megyei végzés következtében szabad, összeírás alól kivéttetik. 6) A nemesek 's egyháziak szolgáinak összeírására nézve a törvény e részbeni rendelete olly értelemben veendő, hogy nemcsak az ország nemesseinek, hanem mindazoknak szolgálai is, kiket a törvény e nevezet alatt ért, 's kik az országos segedelmekhez járulni kötelesek, miután őket az eddigi gyakorlat illy állapotban találta, 's a választmány arról eldöntőleg most nem intézkedhetik, az összeírásból kihagyassanak, mindazáltal e szabály alól a jegyzők, iskolamesterek 's egyház szolgálai határozottan kivételnek azért, mivel ezek az 1836ki törvények szerint adózás alá vettetvén, megyei közgyűlési végzés által az előbbi kedvező sorsállapotbul kiesteknek 's a nemesi osztályhoz nem tartozottaknak tekintetnek, következőleg ezeknek nemcsak szolgálai, hanem fiaik is az utasítás értelmében számba veendő. 7) Miután a nemeselkü curialis helyeken a futaki és jankováci urodalmi telepítvényben, ugy nemes-militicsi közbirtokosságban lakozó nemtelen lakosokra nézve azon kérdés támasztatott: vajjon ezek összeírandók e? sőt ezek közül már némelyekben valósággal öszsze is irattak a nemtelensek, ezen kérdés tagadólag intéztetvén el, az összeírás ezekre ki nem terjesztetett, hol pedig megtörtént, a sorshuzástól mentesítettetek. Valamint a nemesi szolgálaknak, ha uraik házában vagy telkein laknak, gyermekeik is mentesítvék; ellenben, ha az eféle szolgálak bármilly urbér alatti helyen jobbágyi háziteltet birnak, szóval: adózás alá tartozó javaik vannak, ezek fiai, ha egyébiránt törvényileg kivéve nincsenek, sorshuzásra rendelőndök. — Többnyire ha a községek által felfogadott önkéntesek „helyettesítették“, ki nem egészítendik az egész illetvényi számot, akkor az egész számba nézve sorozzának az összeírottak, természetesen értődvén, hogy a sorsot találók egy része helyett a felfogadott helyettesek, ha alkalmasok, a középponti választmány által elfogadottnak. Praedialisták vagy papnemesek mint nem adózók, katonaságtól szabadok. Kiszolgált vagyis ugy nevezett „obsitok“ katonák fiai, mert fejük adó alatt van, összeírandók. Ki maga helyett már egyszer katonát állított, önszemélyére nézve jelenleg a katonasághoz kötelességtől mentes, ki 1830ban katonának állíttatott, 's csak a kitöltött szolgálai idő v. capitulatio — után jövend haza, annak katonasághoz alkalmas egy testvére be nem sorozandó. Állítólagos nemesek, ha adó alatt állnak, összeírattni rendeltettek; ellenben, kik más megye által hitelesen kiadott nemességükről szóló bizonyítványal ellátvák, az összeírásból kihagyandók. Végre nem érdek-

telennek véltük a járasonkinti ujonczok számát fölhozni azon kijelentéssel, hogy közép-számítás szerint itt mintegy 250 lélekre jutott egy ujoncz. A felsőjárás állítand: 353, zsidósága 4, öszszesen 357; középjárás: 306, zsidósága 4, öszszesen 310; alsójárás: 336, zsidósága 4, öszszesen 340; telecskai járás: 256, zsidósága 3, öszszesen 259; tiszaijárás 354, zsidósága 4, öszszesen 358; mindöszsze 1624; ehöz adván még a három kir. városi illetvényt: Szabadka állit 157, Zombor 94, Ujvidék 78, egész Bács vármegye állit 1943 ujonczot. Az ujonczok állítása 's besorozása idejének folyama alatt a középponti biztosság tagjai közül csak néhányan fölváltva működéven, első alispán ur elnöktele alatt a fenmaradott órákban másfél százon tul heverő följebbvitt pör általvizsgálására tavaszé 20 napjaig tartandó polgári törvénytörvények hirdette-tett. Sebők.

Nagy-Kőrös. Öszütő 26kán a katonai sorshuzás megpróbálására kiküldött választmány olly nagy rémulést okozott városunkban, hogy a szülék remegve mentek a tisztelt választmány elibe 's fijaik iránti szeretetökben gyöngék voltak azok életkorát v. nagyobbítani vagy kisebbíteni, vagy azok alkalmatlan létét a katonáskodásra mondogatni; melly rémuléstől a lelkészek gyakori e tárgyban tartatott beszédeik sem voltak azokat képesek megszabadítani minden „haza kívánja“, „közös fijaik“, „nemes ifjak“, „dicsőség pályára lépének“ eféle beszédek a népre Jeremiás siralmi voltak. Illy aggasztó helyzetben volt városunk, míg télutó 7kén a sorshuzásra kijelölt ifjak atyjaikkal a városához felhivatván, lelkes főbiránk Bakos Ambrus ur szokott egyszerű, de szivreható beszéddel előadá a megyének e tárgyú rendeletét 's kijelenté ennek irányában határozott intézkedéseit a helybeli tanácsnak; jelesen: hogy nem sorshuzás, hanem önkéntes beállás utján kívánja a városra eső ujonczokat kiállítani; de ez iránt olly nézetel van, hogy a lakosok az ujoncz-kiállításához önkéntes pénzajánlattal járuljanak, melly pénzajánlat öszvegéből tíz éven által gyümölcsözö-zendő tőpénzalapítassék az ujonczok számára 's e tőpénzt illető kamatival mindenik ujoncz fejenként felosztva kapandja. Nem írhatni le azon örömet, melly harsány é lje nben hangzott föl a nép kebléből. Az aláírási-ív következett: először is tisztelt főbiránk irt alá; utána az egész tanács 's majd midőn jeles főjegyzőnk nemes Farkas Ján. ur írta alá, a néphez fordultában imigy buzdítá azt: „én magam is katoná vagyok, mihelyt királyom, hazám parancsolandja, kardot kötök, azért még is ajánlok az ujonczok számára 'stb.“ Alig végezte beszédét, tolongva adják be kezeiket sokan az ifjak közül 's a jelenlévő polgárok vagyontértékükhöz képest irának alá. E szép, ez emberi terv olly nagy lelkesedéssel fogadtatott, hogy már azon napon ezer pengő ftra rugott az ajánlat. Milly hatással volt ez intézkedés az ifjakra nézve, melly által tíz év mulva, melly alatt ön anyagi jövellők eszközlése megakasztatik, biztosítva leendének bizonyos mennyiségű pénz birtokáról jövedőre nézve, onnan ítélhetni meg, hogy már azon nap éjjelen egészen kilett számuk az ujonczoknak. A mivel ember azt mondja: „tettben a jutalom“, a nép előtt ez száraz, értetlen beszéd; hanem aztigy igazítja: „tettért van a jutalom“ mi őt közvetlenül nem érdekli, azt tenni sem kedve, sem akarja; innen lön az, hogy olly szembeszökő hatalmat gyakorolt az ifjakra a pénzajánlat elannyira, hogy voltak idegen földész- és mesterlegények, kik nyilván kijelenték: „ők csak ugy leendnek katonák, ha Kőrösért lehetnek.“ — Vörös lobogó alatt, mi azután kevéssel nemzeti három színűvel cseréltetett föl, mellyen az ország czimere, 's alatta körösfá, városunk jelképe, vala kivarrva — fájdalom! egy kontár szabótul, nem, mint másutt, előkelő hölgyektől (tehát N. Kőrösön nem találkoztott olly nemeskeblű hölgy, kinek kezeit hazafiság vezérelte volna, mint a szomszéd Kecskeméten, a toborzati zászló kihimzésére?) — huzódtak végig utczáról utczára örömitas rivalgások között 's beavatási helyre vitettek 87en, lobogókkal, vig zene-kíséretben, holott csak 55 ujonczra vala szükség 's közülök, kik az illető szám kitelte után haza kénytelenültek jöni, szomorgó szívvel válnak meg pünköszi katonaságjoktól. Mennyi pénz gyült öszsze már tő p é n z ű l? még nem bizonyos, mert mindennap szaporodnak a pénzajánlatok. —

Sziget - Sz. Miklós martz. 13kán: Az ezelőtt 3 évvel volt rendkívüli du-naaradás, a jéggel vegyes habok helységünket majd egészen elboritva, lakhe-lyeinket lerombolva, vagyoninkat hullámsirjokba temetve tértek vissza lejtő pályájokra. Helységünk a s o r s tól elkerülhetlenül rá mért csapástul okozott károkat még ki sem heverhette; midőn f. martz. 13kán, a multi borzasztó veszélynek épen 3dik évfordulatán hajnalkor, a még csöndesen szendergőket, az alom ringató karjai közül, az árviznek, a helységünk alatti kis folyamba sebes rohanása miatt kitért harsány kiáltozások felriaszták. Megindult ugyan is az említett nap viradtakor, de elindulása után csak hamar öszszetor-lott a helységünket két oldalról övező, nagyobb és kisebb folyamok jege, az általok szabad folyásukban fentartóztatott vizek, sebes rohanással lepték el kaszálóinkat, 's vetésink völgyesebb részeit, és csak egy lábnyi hiza volt, hogy ollyan fokra nem hágott a helységalatti duna-ág vize, mint millyennel a multkor elborított, több helyen töltésinket jól megszagatván a viznek feltartó-ztathatása szinte lehetetlennek látszott. Illyes körülmények közt a megfélemlült lakosság a töltéseket odahagyva, csak saját jószága biztos helyre szállításáról gondoskodék, ugy hogy a töltések elhagyatása miatt mindnyájan az elkerül-hetlen veszély ránk rohanását rettegtük minden pillanatban. De helységünk némelly lelkes előljáróji, 's köztük érdemes biránk ifjabb Gere Pál 's hites jegyzőnk ns. Fejes Sándor uu. csüggedést 's fáradást nem ismerő szorgalmok által, a népet majd szép szóval intve, majd a megfélemlült kicsinyhitűe-ket lelkes biztatással bátorítva, az engedetleneket előljárói tekintetökkel kény-szerítve azt eszközlötték, hogy azok a töltéseket dolgozó eszközökkel ellep-vén egész erővel munkálva a fenemlített urak ügyelése alatt a rohanó hullá-mokat estig nagy nehezen feltartóztathatták. Este a dühögő szél valahol az öszszetorlott jeget megindítván a feltartóztatott viznek utat csinált, melly után szemlátomást apadt az ár, 's fogytával, sziveink reménye is növekedett. A tisztán feltűnt esthajnali csillagra, mellynek feljöttét siralmasnak véltük, — a véletlen megszabadítás miatti örömkönyektül csillogó szemekkel áldottuk a főötalmazót. De köszönet a fennevezett derék férfiaknak is, mert jó iste-nünk után ők voltak helységünknek hullámvésztlői megmentők. Másnap sz. egyházunkban a lelkész a buzgó néppel örömhálát bocsátott fel a véletlen szabadításért a megtartó istenséghez, a még ekkor is ment jegeknek pedig szerencsés utat kívántunk, azon ohajtással: vajha másutt is pusztulástól ment-ve meg honfitársinkat keservet, kárt, ne okoznának! B. L.

Hunyady Mátyás lovagszobra ügyében.) A leiró hibája következtiben a Mátyás- emléki nagygyűlés határnapja f. hó 22ikére volt hirdetve, holott az 2 tikére, azaz vasárnapra tüzetett ki. *Nyáry Pál.*

(Ipar- 's tözsérügy.) A bucszó tél miatt megromlott utak 's a mindennemű hajózástól elzárt Duna miatt igen gyér volt a pesti elővásár. De mind a mellett, bár vidéki kereskedő kevés, külföldi gyapjuáros pedig alig fordult meg, a közép egynyiretű gyapjuára 's az ösi kétnyiretű mázsája, mégis néhány forinttal javult az újévi vásárhoz képest, báranygyapju mind elkelt, magyaryapju egészen hiányzott. A viasz mázsáját kapva vették 82 pengő frton 's a jobb minőségű gubacs köblét 14 p. forinton. Tömlő-fagy-gyu kapós cikk volt, a nyulbőr vevő nélkül, pályinka csökkent valamivel 's a hamuzsir léha keletű volt. Többet jövőre az egészről.

Havasalföld. Bukaresti hírek szerint a RR. válasza a megnyitő-beszédre, nem egészen van inye szerint a hgnek. A közgyűlés keveset törö-dik azon veszéllyel, melly a hgi családot fenyegette, és azt kül befolyásnak tulajdonítja. Ezért is a Nationalt szerfelett kemény vizsgálat alá vetik. Egyik titoknak a nagy számtartó fia, ki szinte folyamodott a hospodárságrért, a má-sik pedig Baliano Emmanuel, egyike a legelőbbkelő bojároknak, mindkettő sze-mélyes ellensége a hgnek, de már ez talált módot, mint munkáljon ellenök a közgyűlésben. —

Portugália.

Portugália és Anglia közt kereskedési szerződés kötése van munkában, melly egy követ szerint Portugáliának káros, a kül-miniszter nyilatkozata szerint pedig hasznos leend. Portugália pénzügye igen rosz lábón áll. —

Spanyolország.

(Ministerségváltozási hírek.) Jól értesült körökben ministerség-módo-sítást hírlenek, a cortes öszszeülése után. Olozaga a külministerségi tárczát fogja kapni, Pio Pita Pizarro a pénzügyit, 's Ferrer talán követté leend Pa-risban. Espartero igen kedveli Olozagát, mivel a titkos társulatok vezérleté-nél nagy hasznára volt, 's egyébiránt legtanultabb fő a föllengősdiek közt. Annyi bizonyosnak látszik, hogy Espartero tetteleg egyedüli kormányzóvá leend, mert ha elfogad is maga mellé társakat, bizonyosan csak ollyanokat választand, kikről tudja, hogy parancsit vakon fogják teljesíteni. —

(Surlódás a baszk tartományokkal.) Madridi hírek szerint a baszk tar-tományokból napról napra szomorítóbb hírek érkeznek. Alava fővárosában a kormány új hatósági tisztet kívánt hivatalba léptetni, 's a helyhatóság vona-kodék azt elfogadni, mivel olly tisztség föllállítása a baszk tartományoksza-badítékival ellenkezik. Pignano tábornok erre azzal fenyegetőzék, hogy a ha-tóság elnökét becsukolja, de az egész testület azonnal nyilvánítja, hogy ugy csak csukassa be mindnyájokat, mert ők egytűl egyig ellenkezik a kormány szándékával. Ez elhatározottság annyira megrezenté a tábornokot, hogy Zavala Sezer főnyi csapatját a városba szállíttatá. A kormány az egész tartományban kihirdetetté, miszerint többé már semmi ellenmondást nem fogad el, hanem minden ellenmondót zendülő gyanánt fog büntettetni. A tartományok csak kedvező alkalmat várnak 's azonnal zendülésben fogják üdvöket keresni, annyival inkább, mivel a bergarai szerződés illy erősza-koskodásra épen nem jogosítja föl a kormányt. Ezen egész bajt csak Espar-teronak tulajdonítják, ki a baszk tartományokat csupán azért ingerli, hogy roppant hadsergét ne kelljen szétbocsátnia, melly nélkül urasága hamar vé-get fogna érni. —

Anglia.

(Nagy munkásság az idegen követségeknél.) Az ausztriai, moszka és porosz követségek ügyszobáikban néhány nap óta nagy munkásság uralkodik, 's a tanácskozásokban gyakran Palmerston is részt veszen. Illy tanácskozások után rendszeren tüstint gyors hírnökök sietnek Bécsbe, Berlinbe és a czárok fővárosába. St. Aulaire gr. hat hét alatt Londonba fog érkezni. E nagy mun-kásság célja Franciaországot ismét az európai szövetségbe vonni. — A királynét és férjét a romai zenész akademia tiszteleti tagjai közé sorozá. —

Legujabb. A philadelphiai 's egyéb déli bankok nagyobb része Éj-szakamerikában fölfüggeszté fizetéseit a nemzeti bank példájaként. Az egye-sült statusok bankja nagy szükségben van 's Webster elnöklete alatt a Harri-son elnököféle párt 10 millió dollárnyi kincstárjegyet vélt mellözhetlen szük-ségnek kibocsátani egy számos tagu meetingben, mellyben elhatározák: 1) hogy a kincstár szüksége pótolassék kincstárjegyekkel 's kölcsön vagy más mód ál-tal létesítendő pénzalap által. 2) hogy Clay bilje szerint az eladott unio-v. statusföldekből jövő pénzmennyiség az egyesült statusok közt aránylag osztassék föl. 3) tönk-v. bukási törvény alkottassék 4) nemzeti bank állíttassék 5) a selyem bor 's más fényüzési cikkekre vám rovassék 's a t. E gyülekezetben nyilván-nyitá Clay, hogy az eddigi (vanbureni) kormánypolitika tagjai az új elnök szék-be léptével azonnal bocsátassanak el. Maine status határozásokat tön a kér-dés alatti birtokon levő angol katonaság ellen. 's M. Leod ellen különös vizsgá-latot rendelt a Niagara-megyei nagyeskütszék. — Spanyolországban feszen-gő állapotra került a dolog a hadsereg és republicanusok közt. A kormány biztosítatva levén a corteskövetek megválasztatása által, erővel szándékozik ellenszegülni minden csendzavarásnak. — Franciaországban a király állevelei miatt czélba vett hamisítási vádtól elállván a kormány, La-france fogoly szer-kesztőit szabadon bocsátáta. A hangadó franczia lapok szakadatlan háboru-ban élnek egymással. A radicalokat is öszszevezíté 's meghasonlasztá egymás közt Paris erősítési ügye 's a Nationalnak némellyek szerint nem sokára meg-kondul a lélekarang. — Pápa ő szentsége mart. 11jén a bibornoki gyüleke-zethez nyomos panaszu beszédet tartott a spanyol egyházi ügyről 's több püspököt preconisált 's köztük Pawloszkit a moszkaországi mohilevit is

Gabonaár: Martz. 16kán: tisztabuza: 190—166; kétszeres: 154—150; rozs: 134—130; árpa: 108—100; zab: 88—83; köleskása 220; kukori-cza: 112—104. pesti. m. v. garas. —